

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1934.

Andra kammaren.

Nr 9.

Onsdagen den 7 februari.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 30 och den 31 sistlidna januari.

§ 2.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 91, angående pensionsförbättring åt f. d. styresmannen för Karl Gustafs stads gevärsfaktori, översten i västra arméfördelningens reserv P. J. R. Virgin;

nr 95, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer;

nr 90, med förslag till vissa tillägg till gällande tulltaxa;

nr 99, med förslag till skeppsklärerarförordning;

nr 92, angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar;

nr 93, angående ändring i förordningen om jordbrukets kreditkassor, m. m.;

nr 94, angående nedsättning av arrendet för arrendelotten Brostugan å krotoparken Klövdala i Kalmar län;

nr 96, angående anslag till understöd åt kemiska stationer; och

nr 68, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § rättegångsbalken.

Dessa propositioner bordlades.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och remitterades därvid

till statsutskottet propositionerna:

nr 81, angående försäljning av Nya svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergens egendom å Spetsbergen;

nr 61, angående omorganisation av latinlyceilinjen vid statens provskola, nya elementarskolan i Stockholm;

nr 84, angående rätt för vattensrättsingenjörerna L. E. Wedberg, S. L. C. Aspegrén och K. J. Elfström att för placering i löneklass få tillgodoräkna viss tjänstgöring;

nr 77, angående förstärkning av sjätte huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga; och

nr 82, angående ersättning till styckjunkaren J. Ohlsson för visst av honom till kronan inbetalt belopp; samt

Andra kammarens protokoll 1934. Nr 9.

till jordbruksutskottet propositionen, nr 83, angående avyttring av statens järnvägar tillhöriga andelar i samfälligheter till Kingstads m. fl. byars skifteslag i Söderala socken.

§ 4.

Slutligen föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott herr *Hagbergs* i Luleå på bordet liggande motion nr 525.

§ 5.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Lindman m. fl.*, nr 526, om avslag å Kungl. Maj:ts proposition, nr 66, med förslag till lag om ändring i lagen den 22 juni 1928 om vissa av lands-
ting eller kommun drivna sjukhus; och

herr *Lövgren*, nr 527, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 40, med förslag till lag om offentlig arbetsförmedling m. m.

Nämnda motioner bordlades.

§ 6.

Interpellation. Ordet lämnades nu på begäran till

Herr *Ossbahr*, som anförde: Herr talman! Sedan norska sjömän i augusti 1930 å Vitön funnit resterna av den under 33 års tid saknade Andréé-expeditionen, hemfördes stoffen av S. A. Andréé, Nils Strindberg och Knut Frænkel å kanonbåten Svensksund samt mottogos i huvudstaden under största hedersbetygelser från såväl myndigheternas som allmänhetens sida. På förslag av Stockholms Stadskollegium beslöto därjämte stadsfullmäktige att kostnadsfritt för evärdelig tid upplåta lämplig gravplats, varjämte staden åtog sig att genom sin kyrkogårdsnämnd för all framtid bekosta gravens underhåll. Sedan Andréémännens jordiska kvarlevor undergått eldbegängelse den 9 oktober 1930, nedsattes de tre urnorna tills vidare i columbariet vid Stockholms stads norra kyrkogård.

Emellertid hade Kungl. Maj:t genom skrivelse den 26 september sagda år uppdragit åt Svenska sällskapet för antropologi och geografi att övertaga vården av fynden å Vitön och att efter samråd med arvingarna inkomma med yttrande och förslag rörande användningen av de medel, som i samband med publicering av en minnesskrift över Andréé-expeditionen eller eljest kunde till hugfästade av polarforskarnas minne bliva tillgängliga.

Vid sammanträde den 30 september 1930 mellan arvingarna, å ena, samt sällskapets representanter med flera, å andra sidan, erhöll sällskapet även släktingarnas uppdrag att med användande av de gjorda fynden ombesörja utgivandet av en minnesskrift enligt framlagt förslag ävensom att anordna en minnesutställning över fyndföremålen. I enlighet med sistberörda preliminära överenskommelse upprättades efter ingående förhandlingar mellan parterna den 22 december 1930 ett formligt, detaljerat avtal mellan Geografiska sällskapet och släktingarna, och enligt detta avtal, som under början av år 1931 blev av Kungl. Maj:t godkänt, avstodo släktingarna frivilligt för all framtid från anspråk på de föremål, som härrörde från fynden å Vitön.

Genom avtalet bestämdes vidare den rätt, som några arvsberättigade släktingar till polarfararna förbehållit sig i viss utsträckning till den genom fyndens bearbetning uppkomna ekonomiska vinsten, men resten av denna ekonomiska vinst skulle, enligt nu ifrågakvarande avtal, användas till upprättande av en fond, benämnd »Andrééfonden, grundad till minne av S. A. Andréés, Nils

Interpellation. (Forts.)

Strindbergs och Knut Fränkels polarexpedition år 1897». Denna fond skulle förvaltas av en av Geografiska sällskapet utsedd nämnd.

Vid sammanträde den 16 oktober 1931 beslöt styrelsen för Geografiska sällskapet på förslag av en inom styrelsen tidigare tillsatt kommitté att med hänsyn till de begränsade tillgångar, som stodo till sällskapets förfogande, antaga ett av byggnadsrådet Hjorth upprättat förslag till gravmonument. Detta beslut fattades utan uppdrag från eller ens hörande av Andréemännens anhöriga, och detta i trots därav, att skulptören Tore Strindberg, broder till Nils Strindberg, uppgjort ett självständigt förslag till monument och förgäves inbjudit sällskapets ovannämnda kommitté att bese detsamma. Enär flera av de anhöriga icke funno det Hjorthska förslaget tilltalande och då vidare Geografiska sällskapet helt motiverat sitt beslut med ekonomiska skäl, gjordes i november 1931 av intendenten Sven Strindberg framställning till sällskapets styrelse om uppskov med realiserandet av dess monumentplaner, på det att samförstånd måtte uppnås emellan släktingarna och sällskapets representanter. Då emellertid styrelsen bestämt avböjde sådant samarbete men samtidigt det Hjorthska monumentet icke mot släktingarnas bestridande kunde resas å graven, kunde ingen lösning av spørsmålet åvägbringas.

I början av år 1932 ställde viss person ett belopp å 20,000 kronor till förfogande för resande å graven av ett monument i enlighet med det Strindbergska förslaget, och i anledning därav framställde intendenten Strindberg till Geografiska sällskapets styrelse en förfrågan, huruvida styrelsen vore »benägen att, därest tillräckliga medel för realiserande av det Tore Strindbergska förslaget ställdes till styrelsens förfogande, i samförstånd med av de dödas anhöriga utsedda delegater, medverka till resandet av detta monument å Andréemännens gemensamma grav, oberoende av om detta skulle ske med eller utan ekonomisk uppoffring från Antropologiska sällskapets sida».

Genom styrelsens sekreterare fick intendenten Strindberg i brev den 8/2 1932 det svaret, att styrelsen »enhälligt uttalat, att såvida icke de tre Andréemännens arvingar besluta sig att i sin helhet överlåta förtroendeuppdraget åt sällskapet, densamma icke kan åtaga sig uppdraget».

Sedan mer än tre år tillbaka förvaras nu de tre urnorna i columbariet, allt under det att stridigheter av mer eller mindre personlig natur förhindrat en lösning av hela frågan. Icke minst mot bakgrunden av det högtidliga mottagande, som av Hans Maj:t Konungen, myndigheterna, huvudstaden och dess befolkning bereddes de tre Andréemännens stoft, är det en angelägenhet av största vikt, att denna historia snarast bringas ur världen; man må sedan ställa sig till frågan om själva polarexpeditionen hur man vill.

Med hänsyn till läget och till de av Kungl. Maj:t tidigare vidtagna åtgärderna torde emellertid en snar och tillfredsställande lösning icke kunna komma till stånd utan ett ingripande från regeringshåll. Då därtill kommer, att den ovannämnda Andréefonden, som för närvarande disponerar över ett kapital av omkring 230,000 kronor, i viss utsträckning kan sägas täcka behov, för vilka statsanslag annars varit erforderliga, föreligger uti denna omständighet ett ytterligare skäl till dylikt ingripande.

Jag får därför vördsamt hemställa om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa följande frågor:

1) Anser herr statsrådet åtgärder kunna och böra vidtagas för att åvägbringa en snar och tillfredsställande lösning av nu nämnda spørsmål?

2) Är i så fall ett dylikt ingripande att förvänta?

Ifrågavarande anhållan bordlades.

§ 7.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen:

från statsutskottet:

nr 16, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtande till svenska järnvägmännens vilohemsförening av en statens järnvägar tillhörig byggnad i Björkliden m. m;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för chauffören A. R. Andersson och stationskarlen J. A. Johansson från skyldighet att till statens järnvägar gälda vissa ersättningsbelopp;

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa redovisningsåtgärder i anledning av överlåtelse från statens järnvägar till domänverket av nämnda järnvägars slipersfaktori vid Piteå; och

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatta åtgärder för främjande av sparsamhet bland skolungdomen; samt

från första lagutskottet:

nr 15, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om upphävande av 17 kap. 32 § första punkten rättegångsbalken m. m.; och

nr 21, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av 27 och 30 kap. rättegångsbalken m. m.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 16, i anledning av väckt motion om sänkning av regeringsmedlemmarnas löner;

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående räntefri försträckning åt telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm; och

nr 18, angående beredande av ytterligare medel till upprensning av norra inloppet till Färösund m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

bankoutskottets utlåtande, nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående solidariskt bankbolags ombildning till bankaktiebolag; samt

första lagutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av väckt motion angående lagstiftning om inteckning i hotell- och restauranginventarier; och

nr 7, i anledning av väckt motion angående viss skärpning av det ledamot i aktiebolags styrelse åvilande ansvar.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Ward</i>	under	4	dagar	fr. o. m.	den	7	febr.,
› <i>Fält</i>	›	8	›	›	›	7	›
› <i>Paulsen</i>	›	5	›	›	›	8	›

herr		under	8	dagar	fr. o. m.	den	9	febr.,	
›	<i>Hällgren</i>	›	8	›	›	›	8	›	
›	<i>Johnsson</i> i Norrahammar	›	5	›	›	›	8	›	
›	<i>Berg</i>	›	5	›	›	›	10	›	
›	<i>Jonsson</i> i Haverö	›	5	›	›	›	10	›	
›	<i>Jansson</i>	›	6	›	›	›	8	›	
›	<i>Gustafson</i> i Vimmerby	›	7	›	›	›	9	›	
›	<i>Werner</i> i Höjen	›	8	›	›	›	9	›	
›	<i>Blomquist</i>	›	6	›	›	›	10	›	
›	<i>Åqvist</i>	›	2	›	›	›	9	›	
›	<i>Johansson</i> i Tväråselet	›	5	›	›	›	8	›	
›	<i>Gustafsson</i> i Lekåsa	›	6	›	›	›	9	›	
›	<i>Gustafson</i> i Dädesjö	›	6	›	›	›	10	›	
›	<i>Beck</i>	›	6	›	›	›	9	›	
›	<i>Johansson</i> i Bro	›	7	›	›	›	9	›	
›	<i>Karlsson</i> i Munkedal	›	7	›	›	›	8	›	
›	<i>Jacobsson</i>	›	3	›	›	›	10	›	
›	<i>Hansson</i> i Vännäsby	›	7	›	›	›	9	›	
›	<i>Bengtsson</i> i Kullen	›	7	›	›	›	10	›	
›	<i>Elmroth</i>	›	2	›	›	›	8	›	
›	<i>Björling</i>	›	8	›	›	›	12	›	
›	<i>Gustafsson</i> i Vålsnäs	›	8	›	›	›	10	›	
›	<i>Uddenberg</i>	›	4	›	›	›	9	›	
›	<i>Vougt</i>	›	6	›	›	›	9	›	och
›	<i>Wallerius</i>	›	3	›	›	›	10	›	

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.20 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 9 februari.

Kl. 4 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 2 och den 3 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till bankoutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 91, angående pensionsförbättring åt f. d. styresmannen för Karl Gustafs stads gevärsfaktori, översten i västra arméfördelningens reserv P. J. R. Virgin.

Vid remiss av propositionen nr 95. Vid härpå skedd föredragning av propositionen, nr 95, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer yttrade:

Herr **Andersson** i Stockholm: Herr talman! Då jag tagit del av innehållet i denna kungl. proposition, har jag icke kunnat underlåta att säga några ord, som jag hoppas skola få följa med till bankoutskottet vid behandlingen av det förslag, som återfinnes i propositionen. Jag har nämligen fått det intrycket, att man mätt med olika mått, när det gäller det förslag till pensionering, som här föreligger. Jag finner sålunda t. ex. en skomakeriarbetare med 28 års anställning. Han återfinnes på sid. 4 punkt 2:o). För honom föreslår man en pension efter dessa 28 år av 900 kronor. Om jag tittar på sid. 6, finner jag där under punkt 4:o) en maskinist, för vilken man efter något över 23 års anställning föreslår en pension av 1,020 kronor. Går jag vidare, finner jag en timlönare vid flottans varv i Stockholm, som har en anställningstid av 24 år. För honom föreslår man en pension av 792 kronor. Det visar sig sålunda, att för dem med den längsta tjänstetiden — beträffande alla är det frågan om yrkesutbildade arbetare, fastän den ene kallas maskinist, den andre timlönare och den tredje skomakeriarbetare — föreslår man en pension av sådan beskaffenhet, att vid en längre tjänstetid erhåller man en mindre pension.

Går jag vidare finner jag en kvarnmästare vid kronobageriet eller intendenturförrådet i Boden. Han har drygt 15 års anställning, och det föreslås för honom en pension av 1,356 kronor, alltså en summa, som är i det närmaste femtio procent högre än pensionen till skomakeriarbetaren med 28 års anställning. När jag söker bilda mig en uppfattning om vad som spelat en roll i detta avseende, finner jag, att kvarnmästaren fått en titel av kvarnmästare och avdelningschef vid arméns intendenturförråds i Boden kvarnavdelning. Han har tjänstgjort såsom förman för kvarnen under en tid av drygt 15 år. Det är vad som förekommit. Visst behöver han en pension på 1,356 kronor, men det är en underlig princip, som tagits till grund för utmätande av pensionsbeloppen när den, som har 15 år, får 1,356 kronor, men den, som har 28 år, bara får 900 kronor, trots att de båda förvisso under den tid de arbetat ha gjort staten lika stor tjänst. Jag kan också med den speciella kännedom jag har uttala min för-

Vid remiss av propositionen nr 95. (Forts.)

våning över att en sadelmakare vid Norrbottens regemente har lyckats bli benämnd förman, ty han sitter för sig själv på verkstaden, men han kallas förman i handlingarna, och för den skull har det lyckats att efter 25 års tjänstgöring föreslå en pension åt honom på 1,116 kronor.

Det är ett system — jag har tillåtit mig fästa uppmärksamheten på det tidigare — ett system, där titeln spelar en stor roll. Om det finnes en välvillig förvaltningsmyndighet, som skriver en förnäm titel, då har vederbörande utsikt att få en pension, som visserligen icke innebär en tillräcklig försörjning men som dock är bättre tillmätt än den pension, som föreslås för sådana, som icke fått en sådan förnämlig titel, även om de utfört samma arbete som den andre.

I samma proposition finnes också ett förslag om pension åt förre läkaren vid Strömsholms hingstdepå. Han har haft den befattningen såsom bisyssla, ty han har haft en ersättning, som, även om man räknar med naturaförmåner, icke uppgår till mera än 3,130 kronor om året efter värdering i den kungl. propositionen. Han föreslås till erhållande av en pension på 1,200 kronor för den befattning han haft vid hingstdepån, och när han slutar den befattning han har såsom läkare vid ridskolan, skall pensionen ökas med 600 kronor till 1,800 kronor. Jag vill beträffande detta förslag säga att när det gäller pensionering av arbetare i statens tjänst har man i regel fordrat, att de skola förete medellöshetsintyg för att komma i fråga till pension. Jag känner till, att denna läkare icke skulle kunna förete något medellöshetsintyg men möjligen ett intyg om en förmögenhet på 100,000 kronor. Och det är tydligt, att det är fråga om en bisyssla i statens tjänst, ty en läkare nöjer sig icke med 3,000 kronor om året, och det kan följaktligen icke vara hans huvudsakliga syssla. Därtill kommer att han entledigats från sin befattning vid hingstdepån, en åtgärd, som jag vill uttala min synnerliga tillfredsställelse med över att Kungl. Maj:t vidtagit, men anledningen till entledigandet är icke ålderdom eller sjukdom utan att vederbörande skött sin befattning på det sätt, att Kungl. Maj:t nödgats vidtaga denna åtgärd. Jag skall återgiva några rader ur en framställning till Kungl. Maj:t, som antagligen var en av anledningarna till Kungl. Maj:ts åtgärd. Det heter där: »Den läkarvård, som beredes personalen genom den vid Strömsholm anställde läkaren, d:r N. Netzel, har under åren varit föremål för upprepade klagomål från såväl personalen som befälet och andra, som nödgats anlita ifrågavarande läkare. Enligt vad vi erfarit har i flera skrivelser såväl till arméförvaltningen som stuteriöverstyrelsen klagomål anförts mot läkarens utövande av tjänsten.» Och det heter vidare i samma skrivelse: »Utöver vad i den bifogade skrivelsen anföres hava vi inhämtat ytterligare uppgifter och hava därvid funnit, att personalen ej anser sig kunna anlita tjänsteläkaren, dels emedan den vård han vid sjukdomsfall lämnar är sådan, att allt förtroende för läkaren är förverkat och dels på grund därav att läkarens personliga uppträdande mot de sjuka är sådant, att de högst ogärna utsätta sig för de obehag som äro förenade med ett besök hos tjänsteläkaren. Att personalen icke anser sig kunna anlita tjänsteläkaren framgår bland annat därav, att kostnaden för medicin till hela personalen vid hingstdepån under budgetåren 1931/1932 gick till kronor 50:85, medan medicin till läkarens eget hushåll gick till kronor 47:86 för samma tid.»

Det är några av de synpunkter, som framförts i en framställning till Kungl. Maj:t, där man hemställt om att läkarvården för personalen skall ordnas på annat sätt, och det har föranlett Kungl. Maj:ts åtgärd. Men jag måste säga, att den, som handhaft sitt uppdrag på sådant sätt, bör icke ha en sådan pension. Om det gällt skomakeriarbetaren eller någon annan, så hade han icke fått någon pension, utan han hade blivit skild från tjänsten om han skött sin

Vid remiss av propositionen nr 95. (Forts.)

befattning på samma sätt som läkaren. *Det finnes här icke något behov av en pension* och icke något skäl för statsverket att belöna vederbörande med en pension, ty han har skött sin befattning på det sätt, att vederbörande personal, som haft att anlita honom, faktiskt icke vågat gå till honom, därför att de där blivit behandlade på det sätt, varom i skrivelsen erinras.

Jag har velat framföra dessa synpunkter, därför att det räknas på olika sätt när man föreslår pension åt olika personer i statens tjänst, och det är ett system, som man icke kan vara tillfredsställd med. För övrigt vill jag säga, att enligt min mening borde man, då det nu ställes i utsikt pensionering av arbetare i statens tjänst genom det förslag, som förelägges årets riksdag, beträffande alla arbetare, som finnas i tjänst, kunna tillämpa de bestämmelser för dessa arbetare, som riksdagen i år kan komma att fastställa. Jag har icke annat att tillägga än att jag hoppas, att dessa synpunkter komma att beaktas av utskottet vid dess behandling av denna proposition.

Herr Meyerhöffer: Herr talman! Jag tror icke, att de av herr Andersson i Stockholm angivna synpunkterna äro riktiga. När han talade om förmannen Johansson, kan jag yttra mig därom, då jag under en följd av år har tillhört samma regemente som han. Jag måste då säga, att jag finner de uttryck, som herr Edoff Andersson använde angående hans placering som förman, ej vara riktiga, utan att det som står i propositionen angående hans förmansställning är fullt på sin plats. Likaledes kan jag beträffande vad som anmärkts mot kvarnmästaren, med vilken jag under den tid han varit i Boden varit nära granne, vitsorda att anledningen till, att han får sluta, är att det blivit indragningar, och det är särskilt förhållandet, sedan man berett en arbetare förmansanställning. Jag har intet emot, att vi bereda pension åt alla och envar så långt möjligt är, men jag vill säga i rättvisans namn, att de anmärkningar, som gjorts av herr Andersson angående förhållandena i Boden, äro ej riktiga och ej överensstämmande med de verkliga förhållandena. Det är tvärtom så, att de verkliga förhållandena överensstämma med vad som angivits i propositionen.

Herr Andersson i Stockholm: Herr talman! Jag är i den gynnsamma situationen, att jag med anledning av herr Meyerhöffers bedömande av denna sak kan säga, att jag känner alla dessa personers förhållanden, under det att herr Meyerhöffer till grund för sitt bedömande endast har, att han varit granne med kvarnmästaren och under en följd av år tjänstgjort vid samma regemente som sadelmakaren, som kallas förman. Sådant kvalificerar knappast till att bedöma olikheterna i detta sammanhang, ty därför måste man veta allt om saken. Jag sade uttryckligen, att jag anser ej pensionerna till sadelmakaren eller kvarnmästaren för höga, tvärtom, men jag hävdar med bestämdhet, att det är den titel vederbörande råkat få, som fällt utslaget, och de olika förhållandena, såsom att herr Meyerhöffer bott granne med en person, betyda härvid intet. Jag känner deras förhållanden mycket väl, och jag anser, att titeln, som man givit den ena eller den andra, ej bör fälla utslaget.

Herr Meyerhöffer: Herr talman! Jag har endast gjort herr Andersson uppmärksam på, att när han anmärkte på denna sak, så står dock vederbörandes tjänstebefattning i överensstämmelse med vad regeringspropositionen anger med avseende på hans titel. Någon annan erinran vill jag ej göra.

Herr Andersson i Stockholm: Herr talman! Jag vill ställa den frågan till herr Meyerhöffer, för vilken eller vilka Johansson är förman. Han är

Vid remiss av propositionen nr 95. (Forts.)

förman för sig själv och det får varje yrkesman vara, som icke har någon över sig. Han är ej att betrakta som förman annat än till namnet, ty han lyder närmast under skomakarmästaren.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt överlämna ifrågavarande proposition jämte de i anledning av densamma inom kammaren avgivna yttrandena till bankoutskottet.

Härefter föredrogos övriga å bordet vilande propositioner; och remitterades därvid

till bevillningsutskottet propositionen, nr 90, med förslag till vissa tillägg till gällande tulltaxa;

till behandling av lagutskott propositionen, nr 99, med förslag till skeppsklarerarförordning;

till jordbruksutskottet propositionen, nr 92, angående försäljning av vissa kronoegendomar och lägenheter från sådana egendomar;

till bankoutskottet propositionen, nr 93, angående ändring i förordningen om jordbrukets kreditkassor, m. m.;

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 94, angående nedsättning av arrendet för arrendelotten Brostugan i kronoparken Klövdala i Kalmar län; och

nr 96, angående anslag till understöd åt kemiska stationer; samt

till behandling av lagutskott propositionen, nr 68, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § rättegångsbalken.

§ 3.

Vidare föredrogos var för sig de på kammarens bord liggande motionerna; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott motionen nr 526 av herr *Lindman m. fl.*; och till statsutskottet motionen nr 527 av herr *Lövgren*.

§ 4.

Härefter föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 16—18, bankoutskottets utlåtande nr 4 samt första lagutskottets utlåtanden nr 6 och 7.

§ 5.

Herr *Ossbahr*s vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa spörsmål angående gravsättningen av stoftet efter André-expeditionens medlemmar, vilken nu föredrogs, bifölls av kammaren.

Ordet lämnades härefter på begäran till

Chefen för ecklesiastikdepartementet, herr statsrådet **Engberg**, som anförde: Herr talman, mina herrar! De frågor, som herr *Ossbahr* med kammarens tillstånd framställt till mig angående gravsättning av stoftet efter André-expeditionens medlemmar, ha följande lydelse:

»1.) Anser herr statsrådet åtgärder kunna och böra vidtagas för att åvägbringa en snar och tillfredsställande lösning av nu nämnda spörsmål?

2.) Är i så fall ett dylikt ingripande att förvänta?»

*Svar å
interpellation.*

Svar å interpellation. (Forts.)

I anledning av herr Ossbahrs frågor vill jag i all korthet meddela följande.

Lördagen den 3 februari, alltså 4 dagar före interpellationens framställande, utfärdade jag kallelse till följande personer att klockan 11 torsdagen den 8 februari infinna sig hos mig för överläggning angående minnesvård å Andrées, Fränkels och Strindbergs grav: professor Lindblom, ordförande i styrelsen för sällskapet för antropologi och geografi, professor Lithberg, vice ordförande i samma sällskap, professor Ahlmann, sekreterare i samma sällskap, överdirektör Wallén, ledamot i samma sällskap, överdirektör Gavelin, ledamot i samma sällskap, professor Hesselman, ledamot i samma sällskap, dessutom riksantikvarien Curman, professor Ragnar Östberg, överintendenten Lagrelius och professor De Geer. Vid denna överläggning förklarade sig representanterna för sällskapet för antropologi och geografi beredda att inför sällskapets styrelse, som sammanträder i morgon lördag klockan 10 f. m., förorda, att styrelsen måtte besluta att ofördröjligen ingå till Kungl. Maj:t med hemställan om tillstånd för sällskapet att av Andréefondens medel disponera en summa för att utföra och resa den gravvård, vartill skulptören Tore Strindberg redan uppgjort förslag, samt med herr Strindberg träffa avtal inom en kostnadsram av högst 16,000 kronor.

Vidare yttrade

Herr Ossbahr: Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framföra min tacksamhet, inte bara för den snabbhet, varmed han haft vänligheten att besvara min interpellation, utan även för innehållet i hans svar.

Såsom ledamot av såväl denna kammare som Stockholms stadsfullmäktige och jämväl som medlem av Stockholms stadskollegium på den tid, då framställning om upplåtande av gravplats gjordes, har jag för min del ej kunnat underlåta att i någon ringa mån söka bidraga till en snabb lösning av denna fråga. Av herr statsrådets svar framgår, att äntligen efter många år en lösning tycks vara omedelbart förestående, och skulle min interpellation på något sätt kunnat utgöra ett stöd för herr statsrådet i hans strävan att få denna lösning till stånd, skulle jag känna mycket stor tillfredsställelse.

Jag har, herr talman, intet annat att tillägga, än att jag ber att ännu en gång få frambara min tacksamhet till herr statsrådet.

§ 6.

Herr statsrådet *Engberg* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

- nr 85, angående läroverksadjunkten E. B. Wendins tjänstårsberäkning;
- nr 86, angående gäldande i vissa fall ur kyrkofonden av understöd i anledning av olycksfall i arbete å skogar till sådana ecklesiastika boställen, som avses i 1 § ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932;
- nr 105, angående anordnande av vissa utbildningskurser för f. d. fast anställt manskap vid försvarsväsendet; och
- nr 80, angående turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet.

Dessa propositioner bordlades.

§ 7.

Fru *Nordgren* avgav en av henne *fl.* undertecknad motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 40, med förslag till lag om offentlig arbetsförmedling m. m.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 528, bordlades.

§ 8.

Ordet lämnades nu på begäran till

Interpellation.

Herr **Nyblom**, som yttrade: Herr talman! Riksdagen anhöll år 1931 i skrivelse nr 277, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande de åtgärder, som från statens sida kunna vidtagas för att bereda fiskarbefolkningen tillgång till försäkring av båtar och fiskredskap, samt för riksdagen framlägga de förslag, som av utredningen kunde föranledas.

Ifrågavarande riksdagsskrivelse föranleddes av motioner i första kammaren av herr Bodin m. fl. och i andra kammaren av herr Andersson i Grimbo m. fl.

I motionerna framhölls, att fiskarens verkliga tillgångar oftast utgöras endast av vad han äger av båtar och redskap samt att hela hans existensmöjlighet är beroende av denna tillgång. Går denna egendom förlorad, måste han skaffa sig ny uppsättning, vilket är förenat med stora kostnader, ibland upp till flera tusen kronor. Är redskapen inköpt för lånemedel, som förhållandet oftast är, bliva svårigheterna särskilt stora, då nytt lån icke gärna kan beviljas, förrän det gamla lånet är slutamorterat. De stora riskerna och svårigheten att utöva den nödvändiga kontrollen göra att privata försäkringsbolag icke vilja eller anse sig kunna ordna försäkring av fiskredskap, som befinner sig i bruk för sitt ändamål.

I sitt utlåtande över motionerna uttalade jordbruksutskottet bl. a., att därest redskapsförsäkring skulle komma till stånd, syntes statens medverkan i någon form erforderlig, varvid det ömsesidiga försäkringsbolagets form erbjöde den enda tänkbara utvägen. Vidkommande sättet för statens medverkan vore olika vägar tänkbara. Staten kunde tänkas underlätta bildandet av bolagen genom direkta bidrag eller genom att skapa fastare regler för statsunderstöd vid inträffade större förluster. Utskottet ansåg sig närmast böra förordast sistnämnda utväg, vilken anslöte sig till den hjälpverksamhet, som redan i viss utsträckning tillämpas vid mera katastrofala redskapsförluster.

Kungl. Maj:t uppdrog den 12 juni 1931 åt lantbruksstyrelsen att verkställa utredning i ämnet.

Vid 1933 års riksdag väcktes ånyo en motion, II:265, med anhållan om utredning i denna fråga. I infortrat yttrande över denna motion upplyste lantbruksstyrelsen, att den av 1931 års riksdag begärda utredningen fortskridit så långt, att densamma kunde förväntas bliva färdig och till Kungl. Maj:t avlämnad i sådan tid, att därav eventuellt föranledda förslag kunde föreläggas 1934 års riksdag.

I justitieombudsmannens ämbetsberättelse till årets riksdag meddelas emellertid, att utredningen fortfarande avvaktas.

Då det alltså icke är känt, hur snart lantbruksstyrelsens utredning kan vara att förvänta och då vårt lands fiskarbefolkning med förklarlig oro ser det långa dröjsmålet med denna för fiskarbefolkningen så viktiga fråga, får jag vördsamt anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framställa följande spörsmål:

Kan den åt lantbruksstyrelsen den 12 juni 1931 uppdragna utredningen angående en statligt ordnad redskapsförsäkring för fiskarbefolkningen väntas bliva slutförd i så god tid, att därav eventuellt föranledda förslag kunna föreläggas innevarande års riksdag?

Ifrågavarande anhållan bordlades.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes:

första lagutskottets utlåtanden:

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om änd-

rad lydelse av 5 och 11 §§ lagen den 30 juni 1916 (nr 312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik; och
nr 9, i anledning av väckt motion angående lagstiftning till radiolyssnares skyddande mot obehöriga störningar; samt

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckt motion om utredning och förslag angående en författningsenlig reglering av uppsägning av anställning i enskild tjänst; och

nr 4, i anledning av väckt motion angående viss ändring i lagen om arbetarskydd.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Meyerhöffer</i>	under	6 dagar	fr. o. m.	den	14 febr.,	
» <i>Jonsson</i> i Eskilstuna	»	4	»	»	10	»
» <i>Andersson</i> i Lindome	»	8	»	»	12	»
» <i>Henriksson</i>	»	2	»	»	10	»
» <i>Persson</i> i Grytterud	»	5	»	»	12	»
» <i>Andersson</i> i Prästbol	»	5	»	»	12	»
» <i>Wallén</i>	»	3	»	»	10	»
» <i>Westman</i>	»	4	»	»	10	»
» <i>Svensson</i> i Grönvik	»	5	»	»	10	»
» <i>Olofsson</i> i Digernäs	»	2	»	»	12	» och
» <i>Lundén</i>	»	5	»	»	9	»

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.32 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 10 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr statsrådet *Wigforss* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

- nr 97, med förslag till lag om mått och vikt;
- nr 106, angående fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa av banken utgivna sedlar med guld;
- nr 104, angående lån till föreningen för skidlöpnings främjande i Sverige för utbyggnad av turiststationen Högfjället vid Storlien m. m.;
- nr 116, angående förstärkning av femte huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga; och
- nr 109, angående tilläggande av högre lön åt underofficeren å övergångsstat J. G. Andersson.

De avlämnade propositionerna bordlades.

§ 2.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionen, nr 85, angående läroverksadjunkten E. B. Wendins tjänstårsberäkning;

till behandling av lagutskott propositionen, nr 86, angående gäldande i vissa fall ur kyrkofonden av understöd i anledning av olycksfall i arbete å skogar till sådana ecklesiastika boställen, som avses i 1 § ecklesiastik boställsordning den 30 augusti 1932; samt

till statsutskottet propositionerna:

- nr 105, angående anordnande av vissa utbildningskurser för f. d. fast anställt manskap vid försvarsväsendet; och
- nr 80, angående turistreklam- och upplysningsverksamhet i utlandet.

§ 3.

Vidare föredrogos samt hänvisades till behandling av lagutskott fru *Nordgrens m. fl.* på bordet liggande motion nr 528.

§ 4.

Härefter föredrogos, men bordlades åter första lagutskottets utlåtanden nr 8 och 9 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 3 och 4.

§ 5.

Herr *Nybloms* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdeparte-

mentet få framställa spörsmål angående åvägabringandet av en statligt ordnad redskapsförsäkring för fiskarebefolkningen, vilken nu föredrogs, bifölls av kammaren.

§ 6.

Ang. ändring i vissa delar av expropriationslagen. Till avgörande företogs andra lagutskottets utlåtande, nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 12 maj 1917 (nr 189) om expropriation.

Därvid anförde:

Herr Hillgård: Herr talman! Den kungliga propositionen i ämnet går ju ut på att man vid expropriation av mark, i vilken ett flertal fastigheter har del, skall kunna tillämpa ett förenklat förfarande beträffande fördelningen av expropriationsersättningen, då denna uppgår till ett förhållandevis obetydligt belopp. Om varken någon inteckningshavare eller fastighetsägare framställer anspråk på betalning, utbetalas ersättningssumman i klump till fastighetsägarna för samfällad räkning och lyftes av en syssloman. Skulle någon inteckningshavare påkalla betalning, räknar man ut vad som belöper på den intecknade fastigheten, fördelar den delen av summan enligt vanliga regler och utbetalar resten på sätt som jag nyss nämnde, för samfällad räkning. Om den intecknade fastigheten t. ex. utgör $\frac{1}{10}$ mantal av hemmanet nr 1 i ett skifteslag, som består av 10 mantal, kommer sålunda 1 % på den intecknade fastigheten. Denna procent tilldelas inteckningshavaren, under det de 99 % utbetalas i klump till sysslomannen. Då utbetalningen till inteckningshavaren ju kommer fastighetsägaren till godo, i form av avbetalning på hans skuld, är det naturligt, att fastighetsägaren icke bör ha del i återstoden av expropriationsersättningen. Den samfällighet, som har del i denna återstod, kommer på detta sätt att icke riktigt sammanfalla med skifteslaget. Man får en något kuperad samfällighet. Om denna använder pengarna till något gemensamt ändamål, t. ex. att anlägga eller göra i ordning en väg, att dika eller plantera, kan det hända, att även ägaren av den fastighet, som fått ut sitt, får nytta därav. Men denna lilla ojämnhet eller orättvisa får man finna sig i för att ernå den önskade förenklingen.

Om däremot anspråk på att få ut vad som belöper på en viss fastighet framställes icke av inteckningshavare utan av fastighetsägaren, skall enligt propositionen fördelning utan vidare ske på samtliga fastigheter. Det är denna punkt, min reservation avser. Jag menar nämligen, att det för de andra fastighetsägarna bör vara alldeles likgiltigt, om vad som belöper på en fastighet utbetalas till inteckningshavaren eller till ägaren. I vartdera fallet kommer dock den del, som belöper på fastigheten, att brytas ut och det är alltid ägaren, som får nytta därav. Jag har i enlighet härmed yrkat, att även om det är ägaren i stället för inteckningshavaren, som begär att få ut vad som belöper på fastigheten, skall länsstyrelsen kunna tillhandahålla återstoden av ersättningen till övriga fastighetsägare för samfällad räkning. Om vi taga det av herr Andersson i Grimbo anförda fallet, som jämte andra föranlett Kungl. Maj:ts proposition, har jag ansett det omotiverat, att länsstyrelsen endast därför, att en fastighetsägare vill ha ut sitt, skall ex officio och utan att någon annan begär det verkställa fördelning på samtliga över 4,000 fastigheter, som ha del i ersättningssumman. Var och en som vill får ju ut sin del, men om man finner sig mera betjänt med att pengarna icke delas upp utan användas till något gemensamt ändamål, bör detta, menar jag, icke förhindras, därför att någon fastighetsägare påkallar att få ut sitt. Och även synpunk-

Ang. ändring i vissa delar av expropriationslagen. (Forts.)

ten, att länsstyrelsen icke i onödan bör besväras med denna fördelning, anser jag förtjänt av beaktande.

Nu har utskottet, som ingått i polemik mot min reservation, mot densamma invänt, att »sedan den eller de utträdde delägarna erhållit sina andelar av ersättningen, skulle i dylikt fall de kvarvarande delägarna konstitueras som en helt ny samfällighet, vars enda uppgift vore att omhändertaga och för något gemensamt ändamål använda återstoden av expropriationsersättningen. Något för enbart denna sistnämnda samfällighet speciellt ändamål torde sällan förefinnas, utan medlen skulle tämligen undantagslöst tagas i anspråk för något ändamål i större eller mindre grad gemensamt för alla den ursprungliga samfällighetens delägare.» Men detta är ju just vad som sker enligt Kungl. Maj:ts proposition, om någon inteckningshavare framställt yrkande på betalning. Även i det fallet, mot vars reglering utskottet icke haft något att erinra, får man en dylik kuperad samfällighet. Man har alltså redan accepterat denna anordning. Konsekvenserna av utskottets resonemang måste bli, att så snart någon fastighet, oavsett om på yrkande av ägare eller inteckningshavare, får ut sin andel, så skall fördelning av återstoden ske på samtliga fastigheter. Men den konsekvensen har man inte dragit.

Sedan utskottet på dessa, såvitt jag kan finna, icke hållbara grunder avböjt mitt förslag, nämner utskottet mera i förbigående, att den i propositionen föreslagna anordningen överensstämmer med de stadganden i ensittarlagen, som antogs för några år sedan. Detta är riktigt men dessa stadganden träffas naturligtvis av samma kritik, som jag här tillåtit mig rikta mot Kungl. Maj:ts proposition. I uniformitetens intresse svarar man, att eftersom in-konsekvensen redan finns i en äldre lag, är det bäst att låta den komma med även i en ny.

Då emellertid ett beaktande av yrkandet i min reservation skulle föranleda återremiss, har jag, herr talman, icke något yrkande.

Herr Hage: Herr talman! Då man diskuterar expropriationsfrågor här i kammaren, pläga de tilldraga sig en ganska stor uppmärksamhet, därför att det merendels brukar vara olika principiella uppfattningar, som ligga till grund för det ena eller andra partiets inställning till frågan. Men i detta fall är det icke fråga om någon ändring av *principiell* art i expropriationslagstiftningen utan fastmera fråga om en rent *teknisk* sak. Man syftar med detta förslag att åstadkomma, att det skall bli bättre möjligheter till expropriation och åstadkomma mindre arbete och besvär, när det gäller frågor om expropriation, som träffar flera fastighetsägare.

Nu har utskottet för sin del beaktat detta och tillstyrkt propositionen. Den föregående talaren har emellertid reservationsvis framfört ett annat förslag att lösa denna fråga än vad som ifrågasatts i propositionen. Men jag tror, att den utväg, som han rekommenderar, skulle leda därhän, att en fastighetsägare, som begär sin del av ersättningen i expropriationssumman i form av pengar, först skulle få detta, och sedan skulle han dessutom få fördel av en sådan åtgärd, exempelvis en väganläggning, vartill de resterande pengarna, som icke utbetalades till de andra fastighetsägarna, komme att användas. Han skulle på det sättet faktiskt få en dubbel tilldelning — för att använda ett populärt uttryck — och det ha vi icke velat vara med om. Ifrån den utgångspunkten ha vi därför tillstyrkt Kungl. Maj:ts proposition.

Jag vill emellertid säga, att under diskussionen inom utskottet frågan om en annan utväg varit före, som emellertid icke är omnämnd i utlåtandet. Jag ber att få säga några ord om den saken. Inom utskottet har nämligen det förslaget varit uppe, att för att en fastighetsägare skulle få rätt till utdel-

Ang. ändring i vissa delar av expropriationslagen. (Forts.)
ning i den summa, som utbetalas vid expropriation, skulle han ha en viss kvot av den summa, som det är fråga om att utbetala till alla fastighetsägarna, eller också skulle han ha att fordra vid fördelningen en viss summa, exempelvis, låt oss säga, 5, 6 eller kanske 10 kronor. Om han har att fordra en så pass stor summa, skulle hans krav på att få utdelning ges vitsord, men i andra fall skulle hans krav avvisas. Skulle man nu gå in för en lagstiftning i den stilen, tror jag, att man skulle vinna mer effektivitet med detta förslag. Nu kan det inträffa, att en fastighetsägare, som har att fordra en mycket liten summa, i rent okynne begär att få utdelning, och då följer med detta hela denna vidlyftiga utdelningsapparat med en mängd kostnader och besvär, som hela detta förfarande leder till. För min del vill jag säga, att jag tror, att om man så småningom finner, att det förslag, som vi nu gå in för, icke är effektivt, då torde det vara en framkomlig väg att i fortsättningen gå in för en sådan linje, som här av mig skisserats, och som fått en viss anslutning och vissa sympatier inom utskottet.

Men det är givet, att såsom saken nu ligger till, kan man icke framföra denna idé, och ifrån den utgångspunkten skall jag be att få inskränka mig till att yrka bifall till utskottets förslag.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 7.

Herr statsrådet *Schlyter* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 98, med förslag till lag om ändrad lydelse av 22 kap. 5 och 21 §§ strafflagen; och

nr 102, med förslag till lag angående ändrad lydelse av 6 kap. 2 och 3 §§ lagen den 8 juli 1904 (nr 26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap.

Dessa propositioner bordlades.

§ 8.

Ang. epidemisjukvårdens och barnmorskeväsendets överförande till landstingens förvaltning m. m.

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget andra lagutskottets utlåtande, nr 2, i anledning av väckta motioner om epidemisjukvårdens och barnmorskeväsendets överförande till landstingens förvaltningsutskotts eller deras sjukvårdsavdelningars verkställighet och förvaltning samt om förste provinssiällkäres inträde såsom självskriven ledamot av förvaltningsutskott eller dess sjukvårdsavdelning.

Efter föredragning av utskottets hemställan yttrade:

Fru Nordgren: Herr talman! I de föreliggande motionerna har motionären påyrkat sådan lagändring, att landstingen medges fakultativ rätt att förlägga epideminämnderna och barnmorskestyrelserna under landstingens förvaltningsutskott. Andra lagutskottet har icke ansett sig böra tillmötesgå motionärens hemställan om lagändring, utan har stannat vid att föreslå en skrivelse, vari utredning på dessa punkter begäres. Utskottets utlåtande är mycket försiktigt formulerat, och jag har inom utskottet icke heller reserverat mig mot ett skrivelseförslag, men jag har vid ärendets behandling i utskottet anfört starka betänkligheter mot att barnmorskestyrelsen skulle förläggas under landstingets förvaltningsutskott. När jag gjort detta, har det varit av det skälet, att jag anser, att en barnmorskestyrelse har en mängd uppgifter av sådan räckvidd, att det skulle bli synnerligen svårt att inrymma densamma un-

Ang. epidemisjukvårdens och barnmorskeväsendets överförande till landstingens förvaltning m. m. (Forts.)

der förvaltningsutskottet, såvida man icke skulle göra en särskild barnmorskestyrelse inom utskottet. Och därmed vore väl icke så mycket vunnet av vad motionären åsyftar.

När man läser Kungl. Maj:ts reglemente för barnmorskestyrelserna i riket av den 21 november 1919, vilken med smärre ändringar ännu är gällande, finner man däri icke mindre än 32 olika punkter, i vilka anges vad en barnmorskestyrelse har att ombesörja. Utöver att den har att tillsätta och eventuellt avskeda eller suspendera barnmorskor, bevilja tjänstledighet eller semester, ordna deras löneförmåner, bestämma taxor för barnmorskorna m. m., har den att till medicinalstyrelsen ingiva de förslag rörande barnmorskeverksamheten som påfordra medicinalstyrelsens eller statsmakternas uppmärksamhet. Den har också att till vederbörande kommuner inom distriktet rikta förfrågningar och göra framställningar i de ärenden som röra barnmorskorna. Uppgifterna skilja sig ganska väsentligt från epidemisjukvården och den allmänna sjukvården, därför att sådan sjukvård är förlagd till ett begränsat antal platser inom länet, medan när det gäller barnmorskeväsendet, vederbörande barnmorskestyrelse skall stå i kontakt med samtliga kommuner inom distriktet, där man har barnmorska anställd, och följa dessas verksamhet.

Det kan också tänkas att den för- och eftervårdande verksamhet som man hoppas kommer att anordnas i samband med 1931 års beslut om moderskapskydd, kommer att ordnas på ett sådant sätt, att barnmorskorna skola bli medverkande. Vad är då naturligare än att även denna verksamhet lägges under barnmorskestyrelsens och förste provinsialläkarens överinseende, och då blir dessas inordnande under landstingens förvaltningsutskott en alltför tungrodd apparat?

Det är sålunda flera skäl, som tala för att man icke bör lägga barnmorskestyrelsernas verksamhet under landstingens förvaltningsutskott. Jag har, herr talman, intet yrkande, då, såsom jag förut framhållit, utskottets utlåtan- de är mycket försiktigt formulerat särskilt vad beträffar barnmorskestyrelserna, där man säger »måhända även», utan jag har endast velat få de av mig framförda synpunkterna antecknade till protokollet.

Herr **Hansson** i Trollhättan: Herr talman! När den nu gällande landstingslagen antogs, framhöll man allmänt, att det var i stort sett gällande praxis, som blev lag. Landstingen ha i en följd av år arbetat sig fram till organisationsformer, som lagstiftningen sedan fastställt. Redan då var det diskussion om den fråga, som i dag föreligger, nämligen om epideminämndernas och barnmorskestyrelsernas inordnande i förvaltningsutskottet. För min egen del vill jag säga, att med den vaga formulering, som utskottet därvidlag givit frågan om en utredning, vill jag icke motsätta mig utskottets förslaget. Jag tror, att man kan säga, att det icke skulle vara så farligt, i synnerhet som det praktiska arbetet dagligdags utövas beträffande såväl barnmorskeväsendet som epideminämnderna av landstingets tjänstemän, alltså genom landstingets kansli.

Varför jag emellertid begärt ordet är, herr talman, att jag vill vända mig mot principen att göra förste provinsialläkaren till självskriven ledamot av förvaltningsutskottet. Jag anser, att en dylik självskrivenhet numera icke bör komma på tal inom en sådan kommunal styrelse som detta är, utan att man bör på ett annat sätt bereda förste provinsialläkaren tillfälle att vid de få sammanträden, då frågor beträffande såväl barnmorskestyrelserna som epideminämnderna föreligga, få möjlighet att kunna närvara. Jag vill gärna medge, att utskottets formulering även här bereder möjlighet till den upp-

Ang. epidemisjukvårdens och barnmorskeväsendets överförande till landstingens förvaltning m. m. (Forts.)
fattningen, att utskottet menat något annat, men för egen del vill jag ännu starkare understryka detta. Jag har för övrigt icke något annat yrkande att framställa utan tillstyrker förslaget.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

§ 9.

Ang. sänkning av regeringsmedlemmarnas löner.

Vidare förekom till behandling statsutskottets utlåtande, nr 16, i anledning av väckt motion om sänkning av regeringsmedlemmarnas löner.

Uti en inom andra kammaren av herr *Kilbom m. fl.* väckt motion, nr 84, hade föreslagits, att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1934/1935 sänka regeringsmedlemmarnas löner med 40 % från nuvarande belopp.

Statsutskottet, till vilket berörda motion blivit hänvisad, hemställde i förevarande utlåtande, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan denna hemställan föredragits, erhöles på begäran ordet av

Herr *Kilbom*, som anförde: Herr talman! Det förefaller, som om riksdagens intresse för denna fråga skulle ha någon likhet med en temperaturtermometers rörelse, d. v. s. intresset stiger omedelbart före ett val och faller ju längre bort man kommer från ett val. 1932 hade vi riksdagsmannaval, och då hade vi en liten debatt här i kammaren, varunder man medgav, att det kanhända fanns vissa skäl för det krav, som var framfört i vår motion. Man ville bara icke gå så långt, som motionärerna hade föreslagit. I fjol ansåg man det icke alls vara nödvändigt att diskutera saken, men i år har man åtminstone kostat på sig fyra raders motivering. Nu tror jag icke, herr talman, att en frågas vikt mätes med det antal rader, som utskottet har kostat på sig, då det gäller att yrka avslag på de framförda synpunkterna, men jag hälsar ändå de fyra raderna såsom ett framsteg. Herr talmannen förstår ju, att man får lära sig att bli mycket beskeden här i kammaren.

Vad nu beträffar den reella innebörden i förslaget är det naturligtvis icke av kärlek till några som helst lönedepressningar principiellt sett, som vi ha framfört detta krav, utan det har skett i den fasta övertygelsen, att det går icke att genomföra lönedessättningar för de lägre avlönade i samhället i statens eller kommunens tjänst för att sedan låtsa, som om det regnade, när det gäller de högre löntagarna. Det går icke, herr talman, att i detta nu hetsa, jag höll på att säga, som galningar i pressen mot byggnadsarbetarna, därför att de icke vilja gå med på ända till 15 procents reduktion av ackordslönerna, om man samtidigt sätter upp ett förväntat ansikte, då det krävs, att de bäst avlönade i samhällets tjänst skola ta konsekvenserna av sin egen förkunnelse gentemot de sämre ställda. Det är min fulla övertygelse, att en sådan politik är fullkomligt orimlig.

Jag erinrar om vad man sade för ett par år sedan, då riksdagsmännens arvoden skulle sänkas, en sak, som jag på det sätt, det då skedde, ansåg vara oriktig. Jag hävdade den meningen, såsom många av kammarens ledamöter säkerligen komma ihåg, att om man ville sänka riksdagsmännens arvoden, vilket jag i och för sig icke var motståndare till, borde det ske i samband med reduktioner också för dem, som hade det bättre ställt. Då sades det både i kammaren och under hand — jag anför argumentet utan att söka ingå på någon värdering — att om riksdagen vill bibehålla respekten ute hos valmännen, måste riks-

Ang. sänkning av regeringsmedlemmarnas löner. (Forts.)

dagen gå före, då det gällde att taga ståndpunkt till en sådan fråga. Nu ställer jag herrarna den frågan: Gäller icke precis samma skäl, då det är fråga om alla högre löntagare i samhällets tjänst? Om kammaren och riksdagen genom arvodesänkning vill behålla respekten — jag utgår från ert eget argument — ute bland valmännen, gäller väl detta argument i så mycket större omfattning för de högre löntagarna i samhällets tjänst. Det argumentet går man emellertid icke alls nu in på. Man vill icke alls diskutera det.

Jag har, herr talman, sedan motionen väcktes, liksom jag antar motionärer även i andra frågor, fått mottaga en hel rad brev, som visa, att det verkligen råder en bestämd och klar opinion ute i landet, kanske icke för lönereduktioner i och för sig, men för att den synpunkt, som anföres för arbetarna och för de lägre tjänstemännen i statens och kommunens tjänst, också skall gälla för de högre löntagarna i samhällets tjänst.

För Stockholms stad föreligger i detta nu en rätt intressant situation. Staden kräver — jag inlåter mig icke i detta nu på kravets berättigande — att lönerna skola sänkas för spårvägsmännen, för kommunalarbetarna och måhända också för en annan grupp. Jag adresserar mig då alldeles särskilt till dem, som anse ett dylikt krav från Stockholms stad berättigat. Samma krav har ju för övrigt också framförts i en rad andra städer och delvis också blivit genomfört. Är det icke rimligt, frågar jag, att de, som anse sådana krav berättigade, visa någon konsekvens, exempelvis i sitt uppträdande här i dag?

Det talas rätt mycket i dessa dagar om att man skall värna demokratin, att fläckarna på densamma skola putsas bort, att man med andra ord från dem, som ha fått folkets förtroende i ena eller andra avseendet, skall iakttaga ett sådant uppträdande, att det på intet sätt kan ge lastarenom rum. Det skulle allt vara roligt att få veta, vad herrarna mena med demokrati. Det är tydligen en tom formel och ingenting annat. Herrarnas uppfattning om demokrati är tydligen, att den inskränker sig till rätten att rösta, till en viss yttrandefrihet, till en viss församlingsfrihet o. s. v. Jag måste säga, att en så ytterligt begränsad uppfattning om demokratiens innebörd och förpliktelser är, när allt kommer omkring, i det långa loppet alldeles säkert ett utmärkt bidrag till att gräva marken undan demokratin. För vårt vidkommande inlägga vi något helt annat i begreppet demokrati. Vi tro framför allt, att gärningarna skola svara mot löften. Vi tro, att det kräves verklig solidaritet inom samhället uppifrån och ned och icke blott predikan om att visa solidaritet underifrån och upp. Tydligt anse anhängarna av den nuvarande demokratin, att detta är fullständigt oriktigt. Ni anse det uppenbarligen riktigt, att de, som tyngas av höga skatter, skola utan att knota betala oförändrade löner till dem, som äro samhällets löntagare, trots att vi leva i den värsta nödtid, som landet har gått igenom. Ni anse uppenbarligen, att alla de, som äro arbetslösa, skola nöja sig — i vissa avseenden lär begränsningen vara obestriddig, och i andra avseenden omtvistad — med begränsade möjligheter att erhålla hjälp, och att de, som ha korttidsarbete, utan knot skola bära de ekonomiska konsekvenser, som korttidsarbetet medför. Allt detta anse ni vara förenligt med demokrati, samtidigt som de högre löntagarna skola sitta i orubbat bo. Ni, mina herrar, som så uppträda, ni äro demokratiens dödgrävare och inga andra! Ni ge dem, som ingenting högre önska än att komma den borgerliga demokratin till livs, de bästa argument.

För övrigt är det som anförts rätt intressant att iakttaga den förändring, som har inträtt sedan i fjol eller låt oss säga från 1932. Sistnämnda år var det dock en del av kammarens ledamöter, som ansågo, att kravet på en reduktion av riksdagsmännens arvoden kunde i och för sig i dessa tider vara berättigat, men att detta krav på lönereduktion i så fall i rättvisans namn också borde

Ang. sänkning av regeringsmedlemmarnas löner. (Forts.)

utsträckas till andra grupper, som hade större möjligheter att bära reduktioner. I följd, sannolikt under intrycket av några hälsosamma ord, som hade sagts vederbörande av deras valmän, gick således bondeförbundet fram med krav på att man skulle i någon mån tillmötesgå denna opinion. Vid en votering i första kammaren röstade till och med en del bondeförbundare och för övrigt också en del socialdemokratiska kamrater i kammaren åtminstone för tanken på att det skulle bli en reduktion. I år ha vi ett fullkomligt enhälligt utskott. Jag kan icke tolka detta på annat sätt än att samtliga partier utom vårt anse, att man icke skall genomföra vad man tidigare pratat, ty nu har kanske folk glömt bort det. Herrarna missta sig emellertid så grundligt, som gärna är möjligt. Så långt ifrån att det är bortglömt, är det istället nog så, att detta krav har en fastare bas hos valmännen än någonsin tidigare.

Då jag, herr talman, har intresse av att man icke smiter ifrån denna fråga så lättvindigt, som skedde föregående år, och som jag vet, att vissa anse det lämpligen bör ske även nu, så kommer jag att i denna fråga begära votering. Det skall bli mycket intressant att se, hur många det är, som ännu icke ha glömt bort sina egna löften till valmanskåren. I en annan motion ha vi anfört en rad av siffror, visande i vilken utsträckning lönereduktioner ha genomförts för praktiskt taget alla arbetargrupper i samhället. Jag tror det är anledning tänka på dem.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till motionen.

Vidare yttrade:

Herr **Anderson** i Råstock: Herr talman! Jag har dristat mig att begära ordet, fastän jag icke deltagit i 1:a avdelningens grundläggande behandling av detta ärende i utskottet, men jag anser mig i sanningens intresse böra framhålla ett par synpunkter, som kanske kontrastera i någon mån mot vad den siste ärade talaren anfört.

När han som utgångspunkt tog nedsättningen av riksdagsmännens arvoden, så skall jag be att få ställa den frågan till herr Kilbom: När var det fråga om att reducera riksdagsmannaarvodet med 40 procent?

Sedan skall jag be att få framhålla en annan sak, som jag tycker det kan vara skäl att anföra till dagens protokoll. Det är dock icke så många år sedan en *höjning* av statsrådslönerna genomfördes, och om jag icke minns orätt, var den frågan föremål för en grundlig utskottsbehandling tidigare jämväl i konstitutionsutskottet. Det anfördes därvid många beaktansvärda synpunkter, som jag tror, att herr Kilbom skule ha nytta av att sätta sig in uti.

För min del får jag ju säga, att de personer, som anförtros det ansvarsfullaste uppdrag, som finns i detta land, särskilt under en svår tid som denna, böra åtminstone icke i samma veva få vidkännas det misstroendet, som jag anser skulle ligga i ett bifall till herr Kilboms motion. Härtill kan läggas, att såvitt jag kan förstå, lärer det väl icke vara någon, som har tagit emot en kallelse till detta ämbete med hänsyn till att det utgår så och så stor lön per år, utan jag tror i stället, att det är så, att det är många, många, som ha känt det som en personlig uppoffring att taga emot ett så viktigt och ansvarsfullt uppdrag. Jag kan ju också få antecknat till protokollet, att just det svåra i uppdraget och osäkerheten om hur länge det skall räcka och andra omständigheter, som jag i detta sammanhang icke skall draga fram, har föranlett, att man i vissa länder till och med har föranstaltat om pensionering av f. d. statsråd.

Jag vill icke riva upp ytterligare debatt, men jag tycker, att herr Kilbom

Ang. sänkning av regeringsmedlemmarnas löner. (Forts.)

nästa gång han kommer med en sådan motion borde ha gått igenom vad som passerat, innan den sista löneförhöjningen på detta område ägde rum.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Kilbom: Herr talman! Herr Anderson i Råstock ställde den frågan till mig, när det var föreslaget att sänka riksdagsmannaarvodet med 40 procent. Jag ber på detta att få svara, att det aldrig framlagts något sådant förslag, väl närmast av den anledningen, att riksdagsmannaarvodet, som bara är en liten del av den bakgrund, mot vilken vår motion bör ses, dock var så avsevärt mycket lägre än här ifrågavarande arvoden och alltså så mycket mindre att ta utav. För mig är det i varje fall en princip, att behoven på ett helt annat sätt än som för närvarande är fallet komma till uttryck i det allmännas och den enskilda lönepolitiken.

Påståendet, att det skulle vara ett misstroende att sänka lönerna, kan jag överhuvud taget icke förstå. Det gäller ju icke speciellt den nuvarande regeringen. Är det så, att frågan om misstroende, respektive förtroende ställes för den regeringen och politiskt däremot står en borgerlig del av kammaren, så lär vårt ståndpunktstagande icke behöva ingiva några bekymmer vare sig hos herr Anderson i Råstock eller hos regeringen.

Men innebär det nu ett misstroende att sänka regeringens arvoden, när skatterna stiga för samtliga samhällets medborgare och när inkomsterna sjunka, då är det väl också ett misstroende, när herr Andersons egen partipress i dessa dagar går in för att kräva 15 procents reduktion för byggnadsarbetarna. Då är det också ett misstroende, när man härom året sänkte lantarbetarnas löner med 3 ända upp till 13 procent. Då är det även ett misstroende, när man sänkte skogsarbetarnas löner med 20—25 procent under de gångna åren, och då är det väl också ett misstroende, när man sänkte verkstadsindustriens arbetares löner med 5—6 procent, järnbrukens arbetares löner dito o. s. v., o. s. v. Jag skulle tro, att *de* kunna hava anledning att vara lika yrkesstolta som trots någonsin någon annan.

Vad sedan beträffar, att många skulle känna det som en uppoffring att gå in i en regering, så kan jag icke yttra mig om den saken. Det är ju möjligt, att många göra det. Men jag är icke så alldeles övertygad på den punkten. Är det däremot så, att herr Anderson vill taga bort denna uppoffringsmöjlighet genom att införa ändrade bestämmelser för statsråden, då det gäller deras framtida ställning, så skulle jag principiellt vilja säga omedelbart, att jag icke har så mycket mot den saken. Det kan ligga något i ett dylikt krav. Men däremot kan man icke utan vidare överföra förhållandena i andra länder till förhållandena i Sverige på detta område.

Herr talman! Det har sagts, att om jag ändrat yrkandet till 10 procents reduktion, skulle det gå igenom. Jag tror icke så mycket på den saken. Det är möjligt, att man skulle komma och säga, att man ser, hur kommunisterna hoppa från den ena ståndpunkten till den andra. Men, herr talman, jag har verkligen lust att taga herrarna på orden. Hade intresset för *saken* funnits i utskottet, kan jag icke förstå att högvördiga statsutskottet — som jag naturligtvis har den allra största respekt för — icke kunnat använda de möjligheter, som föreligga, nämligen att självt komma med förslag till en mindre lönereduktion. Kanske skulle herrarna till och med, om de varit kloka taktiker, hava resonerat: Bättre förekomma än förekommas; bättre då föreslå t. ex. en mycket liten reduktion för att undvika, att man för framtiden tar upp denna fråga.

Emellertid, herr talman, det skall bliva intressant att se. Låtom oss pröva! Jag ber att få återtaga mitt förra yrkande och i stället yrka, att man måtte besluta en sänkning med 10 procent av regeringsledamöternas löner.

Ang. sänkning av regeringsmedlemmarnas löner. (Forts.)

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till det av herr Kilbom under överläggningen senast framställda yrkandet; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Herr Kilbom begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 16, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit det av herr Kilbom under överläggningen senast framställda yrkandet.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, företogs omröstning med tillämpning av upprensingsförfarandet; och befanns därvid flertalet hava röstat för ja-propositionen, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 10.

Härefter föredrogos vart efter annat statsutskottets utlåtanden:

nr 17, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående räntefri försträckning åt telegraftjänstemännens skatteinbetalningskassa i Stockholm; och nr 18, angående beredande av ytterligare medel till upprensning av norra inloppet till Färösund m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

bankoutskottets utlåtande, nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående solidariskt bankbolags ombildning till bankaktiebolag; samt

första lagutskottets utlåtande, nr 6, i anledning av väckt motion angående lagstiftning om in-teckning i hotell- och restauranginventarier.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden hemställt.

§ 11.

Ang. skärpning av det ledamot i aktiebolags styrelse åvilande ansvar.

Slutligen upptogs till behandling första lagutskottets utlåtande, nr 7, i anledning av väckt motion angående viss skärpning av det ledamot i aktiebolags styrelse åvilande ansvar; och yttrade därvid:

Herr **Ossbahr**: Jag har, herr talman, i min motion påtalat en del brister uti vår nuvarande lagstiftning i angivna hänseenden, och första lagutskottet har uti sitt förevarande utlåtande jämväl understrukt de av mig anförda synpunkterna i dessa avseenden. De luckor, som otvivelaktigt förefinnas, hava också under senare år i mycket stor utsträckning begagnats till allvarlig skada i ekonomiskt hänseende för icke bara stora delar av vårt folk utan, jag skulle vilja säga, för hela landet. Genom dessa missförhållanden har förtroendet till affärs- och företagarevärlden i mycket stor utsträckning rub-

Ang. skärpning av det ledamot i aktiebolags styrelse ävilande ansvar.
(Forts.)

bats, och det är för hela vårt ekonomiska liv en nödvändighet att detta förtroende så snart ske kan blir återställt. Allmänheten måste åter kunna känna trygghet och tillit. Det är också nödvändigt att man så långt det är möjligt söker skapa garanti för ärlighet och redbarhet inom affärslivet. En lagstiftning är därför enligt såväl min som också utskottets uppfattning nödvändig. Men det ligger själfallet en ganska allvarlig fara i ett alltför långt dröjsmål i detta hänseende. Detta dröjsmål med genomförandet av en skärpt lagstiftning bör sålunda icke vara längre, än vad som är oundgängligen nödvändigt. Jag har därför i min motion framhållit, att en revision i av mig angivna hänseenden borde om möjligt komma till stånd utan avvaktan å slutförandet av den omarbetning av hela aktiebolagslagstiftningen, som för närvarande pågår.

Jag delar emellertid naturligtvis utskottets uppfattning, att den av mig angivna revisionen lämpligast sker i samband med den fullständiga omarbetningen av aktiebolagslagstiftningen. Men å andra sidan framträder kravet på skyndsamhet synnerligen starkt. Det har därför gällt att väga dessa två olika synpunkter mot varandra. Man måste uppställa den frågan för sig, huruvida icke riskerna av ett alltför långt uppskov äro av allvarlig natur och beskaffenhet. Det är emellertid möjligt, att man i längden når fram till ett bättre och effektivare resultat, om man låter revisionen i av mig angivna hänseenden få helt ingå som ett led i omarbetningen av aktiebolagslagen. Det är därför kanske lämpligast, att man avgör frågan i det sammanhang, som utskottet här har framhållit. Man vinner måhända i längden mest med ett sådant tillvägagångssätt. Huvudsaken är naturligtvis, att den blivande lagstiftningen på detta område blir så effektiv som möjligt.

Det förnämsta och viktigaste för mig har emellertid själfallet varit att få till stånd ett klart och otvetydigt ståndpunktstagande angående behovet av en effektiv lagstiftning på detta område. Genom utskottets uttalande i förevarande utlåtande har också från utskottets — och jag hoppas också sedermera från riksdagens — sida ett dylikt klart ståndpunktstagande skett.

Därmed har också huvudsyftet med min motion uppnåtts. Visserligen har utskottet icke formellt föreslagit en skrivelse till Kungl. Maj:t. Men då utskottet förklarar, att den tillsatta aktiebolagskommittén givetvis kommer att uppmärksamma de av mig i min motion anförda synpunkterna, har i verkligheten därigenom samma effekt blivit uppnådd som genom en formell skrivelse.

För min del kan jag sålunda icke annat än finna, att min motion dock föranlett en riksdagens åtgärd så till vida som ett klart ståndpunktstagande skett gentemot den »Kreugeranda», som tyvärr på vissa håll i alltför stor utsträckning har fått göra sig gällande. Därmed har också motionen nått fram till en, som jag hoppas, ganska betydelsefull effekt.

Jag har därför, herr talman, med hänsyn till frågans nuvarande ståndpunkt intet yrkande.

Fröken Wellin: Herr talman! Det har ju icke gjorts något yrkande från motionärens sida, och, som han själf erkänt, har inom utskottet fästs det allra största avseende vid de synpunkter, som han framfört. Jag skall därför endast be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 12.

Herr statsrådet *Sköld* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 115, angående försäljning av en tidigare såsom jägmästarebostad disponerad lägenhet i Malå socken av Västerbottens län; och
nr 117, angående reglering av införseln av ägg.

Nämnda propositioner bordlades.

§ 13.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:
herr *Meyerhöffer m. fl.*, nr 529, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 95, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer; och
herr *Ericson i Boxholm m. fl.*, nr 530, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 74, angående nedsättning av räntan för egnahemslån till statens järnvägars personal vid Notviken och Ulriksdal.

Dessa motioner bordlades.

§ 14.

På förslag av herr talmannen, som förmålde sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att nedannämnda dagar innevarande februari företaga följande val, nämligen:

lördagen den 17 val dels av tjugufyra valmän att, jämte ett lika antal valmän från första kammaren, utse revisorer och revisorssuppleanter vid riksbankens avdelningskontor i orterna, dels ock av sex suppleanter för de av kammaren utsedda valmännen; samt

lördagen den 24 val dels av tjugufyra valmän att, gemensamt med ett lika antal valmän från första kammaren, utse riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare samt riksdagens militieombudsman och dennes efterträdare, dels ock av sex suppleanter för de av kammaren utsedda valmännen.

§ 15.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 22, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående solidariskt bankbolags ombildning till bankaktiebolag.

§ 16.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets utlåtanden:

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för K. S. H. Hartin från viss betalningsskyldighet; och

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gäldande av vissa haverikostnader;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av överenskommelse mellan Sverige och Finland angående gemensam bevakning för bekämpande av olovlig införsel av alkoholvaror, m. m.; och

Ang. skärpning av det ledamot i aktiebolags styrelse åvilande ansvar.

(Forts.)

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 17 maj 1923 (nr 113) om utgörande av en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor med flera lyxvaror; samt

bankoutskottets utlåtande, nr 5, angående dyrtidstillägg åt den hos riksdagen tillfälligt anställda personalen.

§ 17.

Justerades protokollsutdrag.

§ 18.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Svedman</i>	under	6 dagar	fr. o. m.	den	12 febr.,
» <i>Andersson</i> i Surahammar	»	4	»	»	11 »
» <i>Hermansson</i>	»	5	»	»	12 »
» <i>Johansson</i> i Uppmälby	»	2	»	»	12 »
» <i>Törnkvist</i> i Karlskrona	»	8	»	»	12 »
» <i>Johansson</i> i Krogstorp	»	5	»	»	12 »
» <i>Ericson</i> i Boxholm	»	9	»	»	13 »
» <i>Laurén</i>	»	4	»	»	13 »
» <i>Olsson</i> i Gävle	»	3	»	»	10 »
» <i>Björk</i> i Tryde	»	4	»	»	12 »
» <i>Andersson</i> i Dunker	»	4	»	»	11 »
» <i>Pettersson</i> i Rosta	»	3	»	»	12 »
» <i>Eriksson</i> i Sandby	»	4	»	»	14 »
» <i>Lundstedt</i>	»	2	»	»	12 »
» <i>Andersson</i> i Rasjön	»	3	»	»	10 »
» <i>Bäcklund</i>	»	3	»	»	10 »
» <i>Andersson</i> i Grimbo	»	3	»	»	12 »
» <i>Johanson</i> i Hallagården	»	4	»	»	13 »

och

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 12 på dagen.

In fidem
Per Cronvall.